

# מדיניותה של סין נגד הטרור: מאפיינים ויעדים

יורם עברון

כמו מדינות אחרות, גם סין שינתה את התייחסותה לטרור בעקבות הפיגוע במגדלי התאומים בספטמבר 2001; המונח "טרור" החל להופיע באינטנסיביות בהצהרותיה, שיתוף הפעולה הבין-לאומי נגד הטרור עלה על סדר יומה הדיפלומטי, והיא החלה לנקוט מגוון פעולות בנושא ברמה הבין-לאומית, האזורית והבין-מדינית. עיקר פעילותה של סין נגד הטרור מכוון נגד תנועות אסלאמיות קיצוניות, ולפיכך אפשר לראות בלחימה בטרור תחום שישראל יכולה להדק בו את שיתוף הפעולה עמה. עם זאת, כדי לבסס שיתוף פעולה עם בייג'ינג, יש להבין את יחסה לסוגיית הטרור, שכן אין הוא בהכרח דומה לתפיסה הישראלית.

## התמודדותה של סין עם הטרור

איום הטרור העיקרי שסין מתמודדת עמו מקורו בקבוצות בדלניות מקרב המיעוט המוסלמי האויגורי (Uighur), שרובו חי במחוז (פרובינציה) המערבי של סין – סינג'יאנג (Xinjiang). האויגורים, המונים תשעה מיליון איש, נבדלים מבני העם הסיני מן הבחינה האתנית, התרבותית וההיסטורית. מוצאם מהעמים הטורקים שממערב לסין, שפתם קרובה לשפות הטורקיות, הם מאמינים בדת האסלאם, ומקיימים מנהגים ייחודיים.

הרקע לטרור האויגורי הוא התביעה למדינה נפרדת (אותה הם מכנים "מזרח טורקיסטן") או לפחות לשלטון אוטונומי רחב היקף. רשמית, מחוז סינג'יאנג נחשב אזור אוטונומי שהאויגורים אמורים לנהל בו את חייהם על פי מנהגיהם, ללמוד את שפתם בבתי ספר, לעבוד את דתם וכדומה. הסייג לכך הוא טענת השלטון שזה אלפיים שנים סינג'יאנג היא חלק אינטגרלי מסין, וכך גם יישאר בעתיד.<sup>1</sup>

מלבד הקשר ההיסטורי, למחוז סינג'יאנג חשיבות רבה עבור סין: הוא משמש חיץ אסטרטגי בינה לבין שכנותיה מצפון מערב וממערב (מונגוליה, רוסיה, קזחסטן, קירגיסטן, טג'יקיסטן, אפגניסטן, פקיסטן והודו), קיימים בו ריכוזים גבוהים של מחצבים (בעיקר נפט וגז), וממוקמים בו מתקנים צבאיים אסטרטגיים. מלבד זאת, השלטון בסין חושש שמא תעודד הקצנת הבדלנות האויגורית גורמים בדלניים בטייוואן ובטיבט, ולכן הוא נוקט יד חזקה כנגד כל ניסיון להחליש את אחיזתו באזור, אגב הגדרת ארבעה ארגונים אויגוריים כארגוני טרור. מן הארגונים הללו ראוי לציין במיוחד את Eastern Turkistan Islamic Movement (ETIM)<sup>2</sup>, אשר גם ממשלת ארצות הברית הגדירה אותו כארגון טרור.

לא במפתיע, פעולות הטרור המיוחסות לאויגורים החלו בשנות התשעים, כאשר לאחר התפרקות ברית המועצות קמו בקרבת סינג'יאנג כמה מדינות חדשות בעלות מאפיינים אתנו-דתיים הדומים לאלה

יורם עברון הוא חוקר חבר בתכנית ניובאזר, המכון למחקרי ביטחון לאומי

מורכבים ורחבי היקף; התעשיות הביטחוניות בסין מפתחות אמצעים מתקדמים נגד טרור; ננקט שיתוף פעולה מבצעי עם מדינות זרות, בו הכוחות הסיניים נחשפים לשיטות פעולה חדישות ומוכשרים בהכשרות מתקדמות;<sup>6</sup> וכן מושקעים מאמצים בשיפור המודיעין האלקטרוני ובאבטחת מתקנים ומקומות שקיים חשש שיותקפו על-ידי טרוריסטים.<sup>7</sup>

## מדיניות הטרור של סין לאחר 9/11

כאמור, הפיגוע במגדלי התאומים שינה את התייחסותה של סין לסוגיית הטרור. אף שנבלם גל הפיגועים בתחומי המדינה, בחרה ההנהגה להגדיר את הטרור כאיום מסוג חדש על הביטחון הלאומי ולתת לנושא משקל רב מבעבר. במידה מסוימת נבע הדבר משינוי תפיסתה בנוגע לטרור העכשווי ולאיומים הכרוכים בו.

על פי עמדתה הרשמית של סין, הטרור שלאחר ספטמבר 2001 הוא תופעה גלובלית ואחד מגורמי האיום החדשים במערכת הבין-לאומית. במסמך מדיניות הביטחון (White Paper) משנת 2002 טענה סין כי אף שהעולם בכלל ואזור מזרח אסיה בפרט נהנים מיציבות יחסית בעקבות סיום "המלחמה הקרה", עדיין נותרו על כנם גורמים רבים שמערערים את היציבות והפיתוח. לדבריה, "הטרור במיוחד מציב איום ממשי על הביטחון הגלובלי והאזורי גם יחד".<sup>8</sup> מאפיינים נוספים שהסינים מייחסים לטרור קשורים ליעדיו, לאמצעים שננקטים במסגרתו ולפריסתו הרחבה. ראשית, למרות ריבוי המטרות המאפיין לדברי מומחים סינים את הטרור העולמי כיום (התנגדות לגלובליזציה, שימור הסביבה וכדומה),<sup>9</sup> סין מתמקדת בטרור האויגורי ובקבוצות האסלאם הקיצוניות המסייעות לו.

שנית, סין מניחה שהתקדמות הטכנולוגיה משנה את דפוסי פעילותו של הטרור. ארגוני הטרור כיום מבוזרים וקטנים מבעבר; חותרים לבצע פיגועים מרובי נפגעים; משתמשים באמצעים שלא השתמשו בהם קודם לכן כמו כימיקלים ונשק ביולוגי; ויעדי

של האוכלוסייה האויגורית. תמורה זו, וכן ציפייה מסוימת מצד האויגורים שהתפרקות ברית המועצות תחליש את השלטון הקומוניסטי בסין, הציתו בהם פרץ לאומיות. התעוררות זו, אשר התרחשה זמן קצר לאחר מהומות טיינאנמן ב-1989, עוררה חשש בקרב השלטון הסיני, אשר יציבותה הפוליטית והחברתית של המדינה היא תמיד אחת מדאגותיו העיקריות.

נסיבות אלה גרמו בסופו של דבר לשורת פיגועי טרור – בעיקר בערי סינג'יאנג, וגם בערים אחרות בסין, לרבות בייג'ינג. על פי נתוני הרשמיים של סין, בין 1990 ל-2001 – התקופה שבוצעו בה רוב הפיגועים – היו בה יותר מ-200 התקפות טרור, ובהן נהרגו 162 אנשים ונפצעו יותר מ-3,440. לדברי הסינים, כללו התקפות אלה הטמנת פצצות, התנקשויות באנשי ממשל (חלקם הגדול מוסלמים), הרעלות, הצתות וחבלה במבני שלטון. מלבד זאת, הסינים מאשימים את הארגונים האויגוריים בהפעלת מחנות אימונים, בגיוס כסף, ברכישה ובייצור של נשק, בחתרנות ובארגון התפרעויות.<sup>4</sup>

עם זאת, אין להגזים בחומרת הבעיה. ראשית, באופן יחסי ממדי הטרור בסין לא היו גדולים; בעוד שפעולות הטרור גבו בממוצע פחות מ-20 הרוגים בשנה, בעשור הנוכחי נהרגו בסין מידי שנה כ-2,500 עד 3,200 אנשים באסונות טבע.<sup>5</sup> שנית, רוב הטרור מצד המוסלמים בסין נבלם בראשית העשור, בזכות מהלכיה היעילים של בייג'ינג: מצד אחד ננקטה יד קשה, ובכלל זה מאסרים ואף הוצאות להורג של גורמים שהואשמו במעורבות בטרור, ומצד אחר נבנו תשתיות רחבות היקף באזור סינג'יאנג (ומערב סין בכלל), נוצרו הזדמנויות חדשות לתעסוקה ולימודים לבני המקום, וניתנו הקלות לסירוגין בכל הקשור לחיי התרבות והדת המקומיים.

בראשית העשור הנוכחי השתנה המצב, ולמרות בלימת הטרור בתחומה החלה סין להגביר את היערכותה המבצעית ולפתח יכולות חדשות. יחידות מיוחדות מהצבא ומהמשרד לביטחון-פנים נהנות מתקציבים גדולים יותר ומתאמנות אימונים

**בייג'ינג מודדת את איום הטרור לא על פי מספר הנפגעים הישיר, אלא לפי הנזק המקיף שעלול להיגרם להמשך יציבותה והתפתחותה של המדינה**



ולבסוף, ככל שסין מגבירה את השקעותיה ואת נוכחותה במדינות זרות – בייחוד מדינות מתפתחות באסיה ובאפריקה – כך גוברת חשיפתה לטרור מחוץ לגבולותיה. לדוגמה, באפריל השנה הותקפו עובדים סינים באתיופיה בידי ארגון מקומי שמתנגד לממשלה המקומית ולנוכחותן של חברות סיניות במקום, ובחודש יולי הותקפו

עובדים סינים בפקיסטן בידי קיצוניים מוסלמים כנקמה על הסגרת מנהיג אויגורי שנמלט מפקיסטן בחזרה לסין.<sup>13</sup>

מכלול סיבות זה מסביר מדוע סין אינה רואה עוד בטרור סוגיה מקומית, כפי שנהגה עד שנת 2001, אלא רואה בו בעיה גלובלית. ואכן, משנת 2002 החלה סין להבליט את נושא הטרור במסמכי מדיניות רשמיים ובמסגרות שיתוף פעולה בין-לאומיות. כצעד ראשון, מיד לאחר הפיגוע במגדלי התאומים היא אישרה עם שאר חברות מועצת הביטחון של האו"ם את החלטה 1373 אשר גינתה את הטרור וקבעה מהלכים שיינקטו נגדו. צעד זה לא היה בעל משמעות מעשית רבה ואף קשה היה לבייג'ינג להימנע ממנו, אולם עובדה היא שבייג'ינג מרבה להזכירו.<sup>14</sup> מלבד זאת, משנת 2002 החלה סין להתייחס בתכיפות לבעיית הטרור במסמכי הרשמיים,<sup>15</sup> ואף החלה לקיים דיאלוגים ותמרונים צבאיים נגד הטרור עם מדינות ועם ארגונים בין-לאומיים שונים. בין שותפיה העיקריים יש לציין בעיקר את ארצות הברית, טורקיה, גרמניה, ארגון ASEAN והמדינות החברות עם סין בארגון Shanghai Cooperation Organization (SCO) (רוסיה, קזחסטן, אוזבקיסטן, טג'יקיסטן וקירגיזסטן). מדינות אלה, למעט ארצות הברית, הן בסיס לריכוזי אוכלוסייה או ארגונים אויגוריים.

פיגועיהם כוללים את "מרכזי העצבים" של החברה המודרנית, כגון מרכזי תקשורת, מאגרי נתונים מרכזיים ומוסדות פיננסיים.<sup>10</sup> במילים אחרות, פיגועים שיוצרים תהודה תקשורתית נרחבת. תחזיות אלה אינן תאורטיות בלבד, שכן ישנן הערכות כי טרוריסטים ינסו לפגוע במיזמי תשתית מרכזיים בסין, כמו סכר "שלושת הערוצים" שנבנה עתה זה ובאתרי האולימפיאדה.<sup>11</sup>

מכך בדיוק שלטונות סין חוששים. ככל שאפשר להעריך, בייג'ינג מודדת את איום הטרור לא על פי מספר הנפגעים הישיר, אלא לפי הנזק המקיף שעלול להיגרם להמשך יציבותה והתפתחותה של המדינה. על אף גודלה ושגשוגה של סין, השלטון חרד ביותר לאחדותה הפנימית. הצמיחה הכלכלית המואצת והשינויים החברתיים יוצרים פערי הכנסות אדירים ומוותירים מאות מיליוני אנשים במצוקה קשה. הדבר מעורר התמרמרות רבה, ולעתים גם אלימות. כיום הסדר הפנימי נשמר, אך השלטון חושש שמא אירועים אלימים אשר יתפרצו בחלק מסוים של המדינה יעידו על אזלת ידו ויתפשטו לשאר חלקיה, כמו שקרה במהומות הסטודנטים ב-1989. תרחיש אחר הוא שפעולות טרור יציתו תקריות גבול, או יתפרצו כאשר תהיה סין מעורבת במשבר צבאי בין-לאומי (למשל מול טייוואן).<sup>12</sup>

איום נוסף שהטרור מציב קשור לתנופת הצמיחה הכלכלית, באמצעות פגיעה במוקדי תשתית אסטרטגיים, ביצוע פיגועים בעלי תהודה תקשורתית בין-לאומית וביצוע פיגועים באזורים בעלי פוטנציאל פיתוח כלכלי. מעשי טרור מסוג זה יפגעו בתדמית יציבות השלטון של סין ויעוררו ספקות בקרב משקיעים זרים בנוגע לכדאיות ההשקעות בתחומה. איום זה משמעותי למדי, שכן בשל חסמי הכניסה הגבוהים לשוק הסיני והסיכונים העסקיים הגלומים בו, יציבות המשטר הסיני היא אחד מגורמי המשיכה העיקריים עבור המשקיעים. אם יתחוללו בסין אירועים אשר יעוררו ספק בנוגע להמשך היציבות הפוליטית, שיקוליהם עלולים להשתנות.

על פי מקורות  
סיניים, ארגונים  
אויגוריים  
קיבלו סיוע  
כספי ומשלוחי  
נשק ממשטר  
הטליבאן ומארגון  
אל-קאעדה,  
אומנו בבסיסיהם,  
והקימו בעזרתם  
בסיסי אימונים  
ובתי מלאכה  
לייצור נשק  
בתחומי סין

## שיתוף הפעולה הבין-לאומי של סין נגד הטרור: יעדים ומשמעויות

בשל האיומים הפוטנציאליים שהטרור מציב על סין ותפיסת הנושא כבעיה גלובלית, אפשר להבין מדוע בייג'ינג משתפת פעולה בעניין עם מדינות אחרות. עם זאת, הקשר בין הצעדים שהיא נוקטת לבין המלחמה בטרור לא תמיד ברור, וכדי להסביר את שיתופי הפעולה הבין-לאומיים יש להבחין בין צעדים שמכוונים ישירות נגד הטרור לבין צעדים שתכליתם רחבה יותר.

נקודת המוצא היא הנחתה של סין שקבוצות טרור בתחומה נעזרות בגורמים חיצוניים,<sup>16</sup> ולפיה אפשר להגדיר כמה יעדים ישירים שהיא חותרת להשיג באמצעות שיתוף פעולה בין-לאומי. ראשית, בלימת הסיוע שגורמי טרור פוטנציאליים מקומיים בכלל וקבוצות אויגוריות בפרט עשויים לקבל מבחוץ. לשם כך, סין מנהלת שיתופי-פעולה צבאיים ומודיעיניים עם מדינות בהן פועלות קבוצות המסוגלות לסייע לארגונים האויגוריים, ובמיוחד מדינות SCO ופקיסטן.<sup>17</sup>

מגעים מסוג אחר סין מנהלת עם מדינות מערביות בהן פועלים ארגונים אויגוריים. מבחינת סין, גם אם ארגונים אלה אינם עוסקים ישירות בטרור, הם חוליה חשובה במאבק האויגורים לבדלנות, שכן הם עלולים לסייע לארגונים המיליטנטיים בסין, וחמור מכך – להגביר את המודעות ואת הלגיטימציה הבין-לאומית לנושא. סין, אשר סובלת כידוע מביקורת בין-לאומית קשה על יחסה למיעוטים (בייחוד למיעוט הטיבטי), חוששת מכך, וכדי למנוע את החרפת הבעיה היא מתאמצת להנחיל במדינות העולם את עמדתה בנוגע ללאומיות האויגורית, אגב הבלטת הקשר בין הארגונים האויגוריים לארגוני טרור אסלאמיים מוכרים. על פי מקורות סיניים, ארגונים אויגוריים קיבלו סיוע כספי ומשלוחי נשק ממשטר הטליבאן ומארגון אל-קאעדה, אומנו בבסיסיהם, והקימו בעזרתם בסיסי אימונים ובתי מלאכה לייצור נשק בתחומי סין.<sup>18</sup> מבחינה זו, הצבת

ארגון ETIM ברשימת ארגוני הטרור של ארצות הברית – במחיר הסכמת סין לנוכחות צבא ארצות הברית במרכז אסיה לאחר הפיגוע במגדלי התאומים – הייתה הצלחה של ממש.

יעד אחר לפעילותה הבין-לאומית של סין בנושא הוא הרצון לרכוש ידע וטכנולוגיות למלחמה בטרור. שיתוף הפעולה שהיא נוקטת במסגרת זו אינו נעשה בהכרח עם מדינות שהאויגוריים פועלים בהן, אלא עם מדינות בעלות ניסיון בהתמודדות עם הטרור. שיתוף פעולה מסוג זה יכול להיות רלוונטי לישראל, אך יש לסייג זאת, שכן חשיבותו מבחינת סין איננה מרכזית. הדבר נובע מכך שסין חותרת לפתח יכולת עצמאית בתחום ההתגוננות המבצעית נגד הטרור.<sup>19</sup> מלבד זאת, כפי שיובהר בהמשך, הדבר טומן בחובו השלכות פוליטיות מורכבות.

אשר ליעדים רחבים יותר שסין מנסה לקדם באמצעות המאבק בטרור, הבולט שבהם הוא שיפור תדמיתה בקהילה הבין-לאומית. התפקיד הפעיל שסין מקבלת עליה בפעילות הבין-לאומית נגד הטרור מציג אותה כמדינה אחראית, הפועלת לקידום היציבות והשלום העולמיים. בכך, פעילותה נגד הטרור מצטרפת לצעדים נוספים שהיא נוקטת (סיוע כלכלי למדינות, השתתפות בכוח השלום הבין-לאומי, ביקורים דיפלומטיים מרובים) כדי לשכך את תחושת האיום הקיימת מפניה בזירה הבין-לאומית וכדי לקדם את השתלבותה בתוכה.

יעד נוסף שמאבקה בטרור משרת הוא הגברת השפעתה האזורית ומאבקה לשינוי הסדר הבין-לאומי שארצות הברית מנהיגה. ראשית, המלחמה בטרור מאפשרת לסין להגביר את שיתוף הפעולה הצבאי עם מדינות האזור בדרך שנתפסת כלגיטימית. כאמור, כחלק מהמאבק בטרור סין עורכת תמרונים משותפים עם מדינות מרכז אסיה ועם רוסיה, ומקיימת דיאלוגים ביטחוניים עם מדינות ועם ארגונים במזרח ובדרום-מזרח אסיה. באופן זה היא מגבירה את פעילותה הצבאית באזור בלי לעורר חשש, ובו-זמנית מגבירה את שקיפות כוחותיה, דבר

שמסייע לה להדוף את הביקורת מצד ארצות הברית על התעצמותה הצבאית.

שנית, סוגיית הטרור היא אחד הנושאים המדגישים את הדמיון בתפיסתן של סין ושאר מדינות האזור, ולעומתו את השוני בהשוואה לארצות הברית; ארצות הברית נוקטת תפיסה כוללנית וגלובלית לטרור, ואילו מדינות דרום מזרח אסיה – כמו סין – נוקטות גישה צרה יותר, המתמקדת בבעיות האזור.<sup>20</sup> שלישית, המלחמה בטרור משמשת לסין ערוץ להטלת ביקורת בסדר הבין-לאומי הקיים ולהצעת סדר חלופי. היא עושה זאת באמצעות הבלטת הגורמים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים העומדים לטענתה בבסיס הטרור – גם כאשר הדבר אינו קשור ישירות לפוטנציאל הטרור האזרחי – והפניית אצבע מאשימה כלפי המבנה הבין-לאומי הנוכחי שביסודם. כך לדוגמה, בדיון שהוצג בביטאונה הרשמי של סין נטען: "אף שהטרורזים מתרץ לעתים קרובות את קיומו בפער המתרחב בין עניים לעשירים, המציאות היא שההסדרים הפוליטיים והכלכליים הבין-לאומיים הם סיבתו הבסיסית".<sup>21</sup> במסמך מדיניות הביטחון מ-2002 כתובים דברים דומים: "במלחמה בטרור יש לטפל [...] [גם] בשורשיו, ולנקוט אמצעים כוללים, בייחוד בבעיות הפיתוח, צמצום פערי צפון דרום וסיום סכסוכים אזרחיים".<sup>22</sup> אשר לדרך ההתמודדות שסין מציעה לבעיית הטרור, גם שם טמונה ביקורת סמויה על ארצות הברית: "המלחמה בטרור דורשת הוכחות מלאות [...] והסכמה עם מטרות ועקרונות אמנת האו"ם [...] ונורמות החוק הבין-לאומי. אין לקשור בין הטרור ובין מדינה או דת מסוימות, וכן אין לנקוט מוסר כפול במלחמה בטרור".<sup>23</sup> במילים אלה סין מביעה את התנגדותה להובלה חד-צדדית של המאבק הבין-לאומי בטרור על ידי ארצות הברית, ומנגד מבקשת לנהלו באמצעות האו"ם. דבר זה, למותר לציין, לא בהכרח יקדם את המלחמה בטרור, אך יסייע לשינוי המבנה הבין-לאומי הקיים. מלבד זאת, אזהרת סין מפני נקיטת מוסר כפול מבטאת

חשש שמא יסבול מאבקה בתנועות בדלניות – כמו מאבקן של מדינות אחרות – מביקורת כפגיעה בזכויות מיעוטים, בעוד מלחמתה של ארצות הברית בטרור מצדיקה כל אמצעי.<sup>24</sup>

ניתן להיווכח כי מכלול זה של טענות פונה בייחוד למדינות מתפתחות, אותן מדינות שמרגישות נפגעות מהסדר הבין-לאומי הקיים ומחוזרות על ידי סין ליצירת משקל-נגד לארצות הברית. עם זאת, סין פוסעת על חבל דק משום שבו בזמן היא גם משתפת פעולה עם ארצות הברית במלחמה בטרור, בין היתר כדי לזכות בתמיכת וושינגטון במלחמתה בבדלנות האזרחית וכדי להרגיע את הביקורת מצד ארצות הברית מפני התעצמות צבא סין. מלבד זאת, בייג'ינג מדגישה פעם אחר פעם שהטרור אינו מזוהה עם מדינה או עם דת מסוימים כדי לא להציב את עצמה ב"מחנה" האמריקני ולפגוע ביחסיה עם מדינות מתפתחות שונות. עם זאת, בפועל מכוונות מרבית פעולותיה כנגד הטרור האסלאמי.

## מסקנות והשלכות מבחינת ישראל

את תפיסת הטרור של סין מעצבים הנסיבות הייחודיות למדינה וכן יעדיו של השלטון; אלה מאפשרים חפיפה חלקית בלבד עם תפיסת הטרור של מדינות אחרות. במיוחד יש להדגיש את העימות הפנימי של בייג'ינג בכל הקשור לשיתוף הפעולה עם וושינגטון, ובמידה מסוימת גם עם ישראל. כאמור, מדיניותה של סין נגד הטרור מנסה לאזן בין התקרבות למדינות מתפתחות וקריאת תיגר על הסדר הבין-לאומי שוושינגטון מובילה ובין הגנה על ביטחונה, בין היתר בעזרת שיתוף פעולה עם ארצות הברית.

מבחינה זו, גם אם מתקיים שיתוף פעולה כלשהו בין ישראל לסין בתחום הטרור, ישראל איננה שותפה אידאלית, שכן מדיניותה נגד הטרור הפלסטיני מזוהה עם ארצות הברית וגוררת ביקורת נוקבת בעולם המוסלמי (וכידוע, לא רק בו). סין מודעת לכך היטב ונוקטת עמדה דומה לעמדת מדינות האסלאם בנושא

**בייג'ינג מדגישה  
שהטרור אינו  
מזוהה עם  
מדינה או עם דת  
מסוימים, כדי  
לא להציב את  
עצמה ב"מחנה"  
האמריקני  
ולפגוע ביחסיה  
עם מדינות  
מתפתחות שונות**

## מדיניותה של סין נגד הטרור מנסה לאזן בין התקרבות למדינות מתפתחות וקריאת תיגר על הסדר הבין-לאומי שושינגטון מובילה ובין הגנה על ביטחונה, בעזרת שיתוף פעולה עם ארצות הברית

## סין יודעת שמדינות האסלאם יראו בחומרה שיתוף פעולה הדוק עם גופים ישראליים רשמיים בנושא הטרור

מאבקה של ישראל בטרור. במאמר שהתפרסם באחת האקדמיות המשטריות בסין נכתב כי ישראל היא מדינה שסובלת דרך קבע מהטרור, ואולם "למעשה, היא גם מעצמת טרור". ההבדל הוא שאצלה "הטרור ננקט כאסטרטגיה צבאית [...] ולפיכך השפעתו גדולה יותר [...] ומספר נפגעיו רב יותר"<sup>25</sup>.

אם כן, אין ספק כי סין יודעת שמדינות האסלאם יראו בחומרה שיתוף פעולה הדוק עם גופים ישראליים רשמיים בנושא הטרור. מדינות אלה אינן מלינות על קשריה של בייג'ינג עם ירושלים בכל תחום אחר, ושיתוף פעולה ממסדי הדוק בין השתיים נגד ארגונים אסלאמיים עלול להגדיש מבחינתן את הסאה ולעורר טרונייה חזקה נגד סין. לכן – כל עוד איום הטרור על סין נסבל – הנזק הפוטנציאלי הגלום בשיתוף פעולה עם ישראל רב מתועלתו. בו בזמן, ייתכן שהדבר גם אינו משרת את יעדיה של ישראל, שכן היא עלולה למצוא את עצמה מעורבת בסוגיה סינית פנימית לא פשוטה ולעורר ביקורת מצד גורמים מערביים שונים, אם סוגיית הבדלנות האויגורית תעלה על סדר היום של תנועות זכויות-האדם.

עם זאת, אם תחול הסלמה של ממש באיום הטרור על סין – בגבולותיה או מחוצה להם – יגברו שיקולי הביטחון של סין על הסתייגויותיה, ואפשר להעריך שתתאפשר הרחבת שיתוף הפעולה בין השתיים, שכן גורמים מקצועיים בסין מעריכים את יכולותיה של ישראל בנושא. לדוגמה, במאמר אחר שפרסמה אקדמיה משטרית נותחו המבנה הארגוני, מנגנון אבטחת ראש הממשלה, דרכי הגיוס וההכשרה, עבודת המודיעין והיבטים נוספים בפעולת כוחות הביטחון הישראליים. גישתו הכללית של המאמר הייתה שישראל בעלת יכולות מקצועיות גבוהות בתחום ושראוי לסין ללמוד ממנה. אשר לישראל, גם מבחינתה יהיה נוח יותר לסייע לסין אם יגבר איום הטרור כלפיה, ובפרט אם יהיו קשורים בכך ארגוני טרור אסלאמיים נוספים מהעולם, שכן הדבר יחליש את בעיית הלגיטימציה הבין-לאומית.

שיתוף פעולה מסוג שונה שהשתיים יכולות לנקוט הוא בתחום העברת הטכנולוגיות. דבר זה בוודאי יקל על הסינים, שכן הוא איננו מחייב בהכרח מגע עם גופים ממשלתיים ישראליים, ובפרט אם ספקיות הטכנולוגיה אינן מזוהות ישירות עם ישראל. אף על פי כן, גם לשיתוף פעולה כזה יש סייגים, וניסיונה הכושל של ישראל להשתלב באבטחת אולימפיאדת בייג'ינג 2008 מעיד על כך. כאמור, הסיבות העיקריות לכך הן ממדיו הקטנים יחסית של האיום בשלב הנוכחי וכן העיקרון הקבוע המנחה את הצטיידותה הצבאית והביטחונית של סין: אספקת צרכיה בעצמה. עם זאת, כמו שיתוף הפעולה הבין-ממשלתי, גם במקרה זה התגברות איום הטרור צפויה להנמיך את המחסומים שבייג'ינג מטילה.

מכשול נוסף שניצב בפני שיתוף פעולה מסוג זה הוא ההגבלות שארצות הברית מטילה על הייצוא הביטחוני מישראל לסין. בעקבות המשבר שפרץ בין וושינגטון לירושלים ב-2005 בגין הסכמתה של ישראל לתקן את המזל"טים מדגם הארפי שמכרה לסין כמה שנים קודם לכן, חייבה ארצות הברית את ישראל לכוון משטר פיקוח חמור שימנע ייצוא ביטחוני לסין. בו בזמן, ביטול חד-צדדי של ישראל את העסקאות הביטחוניות הגביר את חששה של בייג'ינג לחתום עמה על עסקאות נוספות. אף על פי כן, ייתכן שבתחום הטרור דווקא בעיה זו קטנה יחסית, שכן פעילותה של סין בתחום זה מתיימרת לשרת אינטרס גלובלי, ובינה ובין ארצות הברית מתקיימים ממילא שיתוף פעולה ודיאלוג אסטרטגי בנושא.

הנקודה האחרונה בהקשר זה היא שיהיה אשר יהיה שיתוף הפעולה שינקטו ישראל וסין בתחום הטרור, עדיף לכל המעורבים שהדבר ייעשה בחשאי. ניסיון הסחר הביטחוני בין השתיים מעיד כי סין מבחינה היטב בין הפן הרשמי לפן המעשי של המדיניות, ומוכנה לסטות מהצהרותיה כאשר העניין משרת את האינטרסים שלה. מלבד זאת, שמירת החשאיות תשרת לא רק את בייג'ינג ואת ירושלים,



- in: DIALOG 200605171477.1\_cd8000236b500eb7; "Chinese Stages Terrorist drill in Seaside City in Preparation for Next Year's Olympics", *Herald Tribune International*, 14 Jul. 2007.
- M. Taylor Fravel, "Securing Borders: China's Doctrine and Force Structure for Frontier Defense", *The Journal of Strategic Studies*, 30, 4–5 (Aug.–Oct. 2007), p. 716.
- "Scores Die in Ethiopia Oil Attack", *BBC News*, 24 April 2007; Zahid Hussain, "Suicide Bomb Attack Jolts China into Realising the Risks of Global Ambition", *Times Online*, 20 Jul. 2007.
- ראר למשל: *China National Defense in 2004*, ch. 9.
- משנת 2002 עד היום הוזכר נושא הטרור בשמונה מתוך עשרים ושניים "הניירות הלבנים" שפורסמו. לפני 2002 הוזכר הנושא בארבעה "ניירות לבנים" בלבד מתוך כלל ה"ניירות הלבנים" שפורסמו מאז 1991.
- "East Turkistan" Terrorist Forces, part 3.
- ראר למשל: Li Xuanliang, "Friendship–2006 China–Pakistan Joint Anti–Terror Exercise Enters Joint Actual–Troops Exercise Phase", *Xinhua*, 18 Dec. 2006, in: DIALOG 200612181477.1\_e8c200a4b2cfc4a.
- Liu Xiaoxiao, "Dongtu" Kongbu zhuyi yu Zhongguo Zhengfu Duice (The "East Turkistan" Terrorism and Chinese Government Countermeasures), *XueshuTansuo (Academic Exploration)*, 10 (Oct. 2004), p. 86.
- "Chinese Stages Terrorist drill" (see note 11)
- John Li, "China's ASEAN Invasion", *The National Interest*, 89 (May/June 2007), pp. 43–44.
- "Panel Discussion on Pan–Internationalization of Terrorism", *Renmin Renbao*, 8 Sep. 2006, in: DIALOG 200609081477.1\_680b019c4139bd4c
- China National Defense in 2002*, ch. 6.
- Ibid.
- Feng Yuemin and Fan Lifang, "Dongtu Kongbu Zhuyi Chengyin Fenxi" (The Analysis of the Reasons for the East–Turkistan Terrorism), *JingxueYuanxu Bao (Journal of China's Armed Police Academy)*, 20, 3 (Jun. 2004), p. 75.
- Zhang Zhixiang, "Yiselie Bianjing Fangbao Jingcha — Yiselie de Kongbu Zhuyi yu Fang Kongbu Celue" (Israel's Boarder Riot Police — Israel's Terrorism and Anti–Terror Tactics), *Shanxi Jingguan Gaoji Zhuan Kexue Xiaoxuebao (Journal of Shanxi Police Academy)*, 11, 2 (Jun. 2003), p. 63.
- אלא גם את ידידותיה הערביות של סין, ובעיקר את ארצות הברית, אשר נוח להן לעתים לעצום עין, ולא תמיד אפשר לצפות את תגובתן לחשיפת העניין.

## הערות

- Information Office of the P. R. C. State Council, *History and Development of Xinjiang*, May 2003, 1
- Xu Jingyue and Wei Wu, "Official Responsible for Antiterrorist Bureau of Ministry of Security Speaks about China's Antiterrorist Measures", *Xinhua*, 26 Aug. 2006, in: DIALOG 200608261477.1\_e27000ec1d345ccd 2
- Information Office of the P. R. C. State Council, "East Turkistan" Terrorist Forces Cannot Get Away with Impunity, 21 Jan. 2002, [http://english.peopledaily.com.cn/200201/21/eng20020121\\_89078.shtml](http://english.peopledaily.com.cn/200201/21/eng20020121_89078.shtml) 3
- Ibid. 4
- "PRC Official Says Natural Disasters Kill 3,186 Chinese in 2006," *Xinhua*, 11 Jan. 2007, in: DIALOG 200701111477.1\_2d450083f87d6ae8. 5
- Michael S. Chase, "Chinese Special Operations Forces: 'Lessons Learned' and Potential Missions", *China Brief*, 7(4), 21 Feb. 2007, pp. 1–4. 6
- Li Bin and Wang Yanyi, "Underwater Anti–Terrorism Monitoring System Successfully Developed in China", *Xinhua*, 9, Nov. 2006, in: DIALOG 200611091477.1\_DF10005A5DFE7DF7; Wen Weijun, "Experts: The Danger of Attack in China is Small", *Ching Chi Jih Pao (Hong Kong)*, 17 Nov. 2005, in: DIALOG 200511171477.1\_40110042F459A528 7
- Information Office of the P. R. C. State Council, *China National Defense in 2002*, Beijing 2002, ch. 1, <http://english.gov.cn/links/whitepapers.htm> (hereinafter 8
- China National Defense*).  
ראר התייחסות דומה *China National Defense in 2004*, ch. 1; *China National Defense in 2006*, ch. 1. 9
- Liu Yousheng, "Xiandai Kongbu Zhuyi de Tezheng ji Queding Woguo Bentu Anquan Zhanlue de Jichu" (The Characteristics of Modern Terrorism and the Basis of Homeland Security Strategies), *Hunan Gong'an Gaoji Zhuan Kexue Xiaoxuebao (Journal of Hunan Public Security College)* 17, 5 (Aug. 2005), p. 45. 10
- Ibid., pp. 45–46. 10
- Three Gorges Dam Strong Enough for Terrorist Attacks, Chinese Manager Says", *Xinhua*, 17 May 2006, 11